

Zitting 1979–1980

16 046

Instelling van een raad voor het emancipatiebeleid (Wet op de emancipatieraad)

Nr. 10

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 12 september 1980

Met tevredenheid kan worden vastgesteld dat de leden van de fracties die in het eindverslag aan het woord waren hun genoegen resp. hun vreugde uitspraken over de wijziging van art. 3, eerste lid van het wetsontwerp.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich daarbij wel af hoe kan worden voorkomen dat door deze verbrede taakstelling van het adviesorgaan het proces van wetgeving zou worden vertraagd. Zou het geen aanbeveling verdienen zo vroegen zij de Regering, de advisering aan een bepaalde termijn te binden?

Ook in het verleden zijn adviesaanvragen aan de Emancipatiecommissie wel vergezeld gegaan van het verzoek binnen een bepaalde tijd het advies uit te brengen; ook bij andere adviesorganen komt dit meer of minder vaak voor. De Regering zal zeker ervoor waken dat de op grond van deze Wet noodzakelijke advisering geen onnodige belemmering betekent voor de voortgang van het proces van wetgeving en beleidsvorming. Zo nodig zal zij bij iedere afzonderlijke adviesaanvraag bezien of en zo ja welke termijn van beantwoording daarbij aan het adviescollege kan worden gevraagd.

De leden van de fractie van D'66 lieten het uitspreken van hun vreugde over de door de Regering voorgestelde nieuwe redactie van art. 3, eerste lid, gepaard gaan met de opmerking dat echter onduidelijk is of de Emancipatieraad ook kan signaleren waar verschillen zitten tussen voorgenomen beleid en uitvoering. Weliswaar heeft de Regering op een vraag van de leden van deze fractie bevestigd dat de raad ook moet kunnen adviseren over de (anti) emancipatoire effecten van bezuinigingsmaatregelen, maar gezien het door de Regering op blz. 11 van de memorie van antwoord genoemde tijdsgebrek bij het opstellen van de rijksbegroting (als voorbeeld van een omstandigheid in de zin van art. 3, tweede lid die zich tegen het vragen van advies kan verzetten), vroegen de leden van deze fractie zich af of de Regering dan in een eerder stadium advies zal vragen, wanneer verschillende bezuinigingsvoorstellen de revue passeren. Bij de huidige verslechterende economische omstandigheden is er een tendens om bepaalde verworvenheid op het gebied van de emancipatie terug te draaien of tot stilstand te brengen; door een advies van de Emancipatieraad over deze zaken zal men zich in ieder geval meer bewust zijn van de neveneffecten van bepaalde maatregelen, zo voegden deze leden hieraan toe.

Algemeen uitgangspunt is dat een adviesorgaan op een zodanig tijdstip zal worden ingeschakeld, dat het voor de adviesaanvragende instantie mogelijk is bij de beleidsbepaling met het advies rekening te houden. De procedure rondom de opstelling van de rijksbegroting biedt deze ruimte veelal niet. Niettemin kan men zich voorstellen dat in diverse begrotingshoofdstukken ook de neerslag te vinden zal zijn van de regeringsbeslissingen op onderdelen van het emancipatiebeleid die reeds in een eerder stadium van voorbereiding door de desbetreffende bewindslieden aan de raad zullen zijn voorgelegd.

Voor zover daarmee niet door de leden van de D'66 fractie bedoelde maatregelen worden gedekt, kan erop worden gewezen dat op grond van de taak van de raad zoals omschreven in art. 2 van het wetsontwerp alsmede op grond van de in art. 1 onder b neergelegde omschrijving van het emancipatiebeleid, de raad wel degelijk *ongevraagd* kan adviseren over voorgenomen beleid dat niet specifiek gericht is op emancipatie maar daar wel gevolgen voor kan hebben.

De leden van de D'66-fractie vervolgdën hun betoog met de opmerking dat zij zich konden aansluiten bij het voorstel om art. 1 lid b te verruimen tot (met) «alsmede over de effecten van het algemeen overheidsbeleid op de positie van vrouwen». Kennelijk doelden de leden van deze fractie op de opmerkingen van leden van de P.v.d.A.-fractie in het voorlopig verslag met betrekking tot art. 2 (blz. 6, 1e alinea). In de memorie van antwoord is door een drukfout ten onrechte de indruk gewekt dat deze opmerkingen betrekking hadden op het artikel 1, nl. doordat bovenaan blz. 9 het kopje «artikel 2» is weggefallen.

In aansluiting op het hieronder in de memorie van antwoord gestelde kan worden opgemerkt dat de door de leden van beide bovengenoemde fracties gewilde toevoeging aan de taakomschrijving van de raad in art. 2 tot een door de Regering en kennelijk ook door de Kamer ongewenste consequentie zou leiden. Indien de taak van het adviescollege betrekking zou hebben op het emancipatiebeleid (.....) *alsmede* op de effecten van het algemeen overheidsbeleid op de positie van vrouwen, dan maken de laatstbedoelde effecten kennelijk geen deel uit van dat emancipatiebeleid zelve. Deze consequentie staat haaks op het streven van de Regering dat het emancipatiebeleid een geïntegreerd onderdeel van het algemene regeringsbeleid zal zijn, dat wil zeggen dat het emancipatiebeleid ook omvat het bewaken dat op «algemene» beleidsterreinen uitgangspunten, doelstellingen, instrumenten enz. worden gehanteerd die passen bij de doelstellingen van het emancipatiebeleid.

Met voldoening kan worden vastgesteld dat de leden van de P.v.d.A.-fractie de in de memorie van antwoord neergelegde zienswijze van de Regering op de positie van de coördinerend bewindspersoon onderschreven. Zij achten het noodzakelijk dat deze sturend, stimulerend en bewakend zal optreden, waarbij zij wezen op de controlerende functie van het parlement. Deze leden vroegen voorts om een specificatie van het in de memorie van antwoord genoemde bedrag van 1,65 mln. gulden. Deze luidt als volgt: materiële kosten waaronder vergoeding voor de leden van de raad: 0.85 miljoen, personele kosten (salarissen medewerkers van het bureau): 0.80 miljoen.

Er is voorzien in een geleidelijke stijging van dit bedrag over de eerste vier jaar van het bestaan van de raad rekening houdende met de fase-gewijs plaatsvindende realisatie van de uiteindelijke personeelsformatie van de raad, zoals aangegeven op blz. 19 van de memorie van antwoord.

Vervolgens vroegen deze leden om een vergelijking met de gevoteerde bedragen voor andere adviesorganen, zulks in verband met de opmerking dat niet van een buitensporige besteding kan worden gesproken.

Ter vergelijking moge dienen dat in 1980 voor de navolgende adviescolleges de volgende bedragen aan materiële en personele kosten zijn uitgetrokken:

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid: f 4 830 200
Harmonisatieraad Welzijnsbeleid: f 1 919 000; Raad voor het Jeugdbeleid: f 843 600.

Genoemde leden merkten vervolgens op dat mede in verband met de verbrede taakstelling het adviescollege van den beginne af moet kunnen beschikken over een voltallige personeelsopbouw, zoals in het advies van de Emancipatiekommissie is geïndiceerd. Zoals in de memorie van antwoord onder artikel 9 al is vermeld zal, nadat enige tijd ervaring is opgedaan met de nu voorziene geleidelijke opbouw van de personeelsformatie bezien worden of deze inderdaad toereikend is. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de op dit moment niet goed te voorspellen effecten van het gewijzigde artikel 3, eerste lid op de omvang van het werkvolume van het bureau van de raad.

Op de vraag van de leden van dezelfde fractie naar de huisvesting van de raad en zijn bureau, kan worden medegedeeld dat de huidige Emancipatiekommissie en haar secretariaat binnenkort nieuwe huisvesting in het Bogaard Centre te Rijswijk zullen krijgen, welke accommodatie te zijner tijd door de Emancipatieraad in gebruik zal worden genomen en waarmee tevens is voorzien in de nodige groei mogelijkheden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie brachten voorts naar voren dat belangrijker dan het voornemen van de Regering om aan de Emancipatieraad advies te vragen over de opzet van z.g. vrouweneffectrapportages zou zijn dat er door de Regering hierover van te voren is nagedacht.

Hierop kan worden geantwoord dat de Regering zich hierop thans reeds bezint en dat de vruchten van dit nadenken terecht zullen komen in de adviesaanvraag die te zijner tijd aan de raad zal worden gericht. Over door deze leden hieraan gekoppelde voorstel om aan art. 2 een zinsnede toe te voegen, is in het bovenstaande al het nodige gezegd. Genoemde leden vroegen voorts nog een toelichting op de term «spoedeisend» als één van de redenen waarom van een adviesaanvraag kan worden afgezien en wezen op de noodzaak van overleg tussen de betreffende bewindspersoon en de raad. Zoals in de memories van toelichting en van antwoord al is gezegd wordt hierbij gedacht aan de regeling van een bepaald onderwerp die dermate spoedeisend is dat het eerst inwinnen van advies de zin van de regeling zou frustreren. In zijn algemeenheid moet men daarbij denken aan extern bepaalde deadline's dat wil zeggen termijnen en procedures die in andere bestaande wetgeving vast liggen. Zoals hierboven ook al opgemerkt is het algemene streven van de Regering met dergelijke deadline's tijdig rekening te houden en dus ook tijdig het advies van adviescolleges waaronder de Emancipatieraad in te winnen. Wat betreft het door de hier aan het woord zijnde leden bepleite overleg tussen de raad en de bewindspersoon die op grond van art. 3, tweede lid, van een adviesaanvraag afziet, wil de Regering onder verwijzing naar hetgeen op dit punt in de memorie van antwoord is gesteld, opmerken: 1e dat de betreffende bewindspersoon te allen tijde verplicht is de raad op de hoogte te stellen van de redenen waarom naar zijn oordeel de omstandigheden zich verzetten tegen het vragen van advies; en 2e dat het ten principale op de weg van het parlement ligt om erop toe te zien dat bewindsliden in overeenstemming met het in deze wet bepaalde handelen.

Ten slotte vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie aan de Regering om te willen bedenken dat het een slechte zaak zou zijn wanneer er een aanmerkelijk verschil in rechtspositie tussen de leden van de emancipatieraad onderling zou ontstaan.

De Regering is hiertoe bereid en wil trachten voor zover dat mogelijk is binnen de geldende regelingen hiermee rekening te houden, maar wil er wel op wijzen dat verschillen in rechtspositie tussen leden van de raad, voor zover die voortvloeien uit omstandigheden buiten het lidmaatschap, door haar niet kunnen worden opgeheven. Dit zou in beginsel alleen mogelijk zijn indien het lidmaatschap van de raad een volledige functie zou zijn en onverenigbaar met het uitoefenen van andere betaalde betrekkingen.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden geen behoefte aan een uitgebreid eindverslag. Slechts met het antwoord betreffende het artikel 5 konden zij zich niet verenigen. Zij pleitten ervoor het tweede lid van dit artikel te doen vervallen. Juist omdat de leden van de raad benoemd worden op basis van hun deskundigheid en niet als vertegenwoordigers, moeten zij maximaal acht jaar hun krachten aan de raad kunnen geven.

De Regering acht aan dit voorstel het bezwaar verbonden dat dan als gevolg van een eenmaal naar men mag hopen onbedoeld resp. onvoorzien opgetreden tussentijdse vacature, telkens 4 resp. 8 jaar later wederom tussentijdse vacatures ontstaan, die in de tijd dus niet samenvallen met het tijdstip waarop de termijn van de overige leden van de raad eindigt en zij al dan niet kunnen resp. willen worden herbenoemd. Het kleine aantal leden van de raad maakt het ook zonder dat al ingewikkeld genoeg om bij een na 4 of 8 jaar te herziene samenstelling van de raad met alle relevante criteria rekening te houden. Op grond van deze overweging wil de Regering het tweede lid van artikel 5 voorshands handhaven.

De leden van de fractie van D'66 waren verheugd dat het aantal formatieplaatsen voor het bureau van de raad voor 1980 is vastgesteld en vroegen naar de streefdatum om deze plaatsen te vervullen. Deze leden stonden aarzelend tegenover het feit dat de voorlichtingsfunctionaris op het niveau van schaal 103 wordt aangetrokken.

Een deel van de plaatsen bij het bureau is inmiddels de facto vervuld doordat vijf medewerkers van het secretariaat van de Emancipatiecommissie is toegezegd dat zij in door hen geambieerde functies bij het bureau van de Emancipatieraad zullen worden benoemd, zodra de wet op de Emancipatieraad in werking is getreden. Er wordt op gerekend dat de nog resterende vacatures voor medewerkers van het bureau begin 1981 vervuld kunnen zijn. De secretaris van de raad tevens hoofd van het bureau zal pas worden benoemd nadat bekend is wie de voorzitter van de raad zal zijn. Ten aanzien van het niveau waarop een voorlichtingsfunctionaris wordt aangetrokken dient te worden opgemerkt dat dit niveau bepaald is aan de hand van een functiebeschrijving waarbij o.m. is uitgegaan van de rol die de voorlichtingsactiviteiten moeten spelen in het kader van de voorbereiding van de adviezen van de raad, een en ander conform hetgeen daarover ook reeds in de memorie van antwoord is opgemerkt.

Verder vroegen de leden van de D'66-fractie zich af of het niet nodig is dat de overheid het verstrekken van voldoende informatie aan de Emancipatieraad garandeert, bij voorbeeld in artikel 8, tweede lid dan wel door middel van een nieuw te formuleren vijfde lid van artikel 9 (bij dit laatste wordt kennelijk gedoeld op het verstrekken van informatie aan het bureau van de raad).

De Regering ziet in het opnemen van dergelijke garanties in deze wet weinig heil. Het lijkt niet wenselijk in deze (en andere?) wet(ten) op te nemen dat leden van het extern adviesorgaan andere rechten op informatie hebben dan die alle burgers aan de Wet Openbaarheid van Bestuur kunnen ontleenen. Dit moge tevens dienen als antwoord op de opmerking die de leden van de P.v.d.A.-fractie ter zake in het eindverslag maakten. Betere garanties zijn te vinden in het voeren van regelmatig overleg zowel op politiek als op ambtelijk niveau zoals op blz. 17 van de memorie van antwoord aangeduid. De meest ver gaande garantie die mogelijk is, ligt overigens besloten in artikel 3 van het wetsontwerp.

De leden van de D'66-fractie wilden voorts nog weten wat de oorzaak is dat de Wet Openbaarheid van Bestuur in artikel 1, lid 4, slechts gedeeltelijk is aangehaald. Aangezien het wetsontwerp geen vierde lid van artikel 1 rijk is, rijst het vermoeden dat de leden van deze fractie doelden op het vierde lid van artikel 3. Hierin is echter van het gedeeltelijk aanhalen van de titel van de genoemde wet geen sprake.

Tot slot vermeldden de leden van deze fractie dat op blz. 5 van de memorie van antwoord ten onrechte de indruk kan ontstaan dat de fractie van D'66 zou hebben gesproken over een onevenredig beslag op de overheidsmiddelen.

De leden van deze fractie hechtten er waarde aan uitdrukkelijk te vermelden dat zij deze opvatting niet delen.

Bij nadere beschouwing zou, zo lijkt het de Regering toe, die indruk alleen kunnen ontstaan bij diegenen die in de veronderstelling verkeren dat de fractie van D'66 slechts één lid telt. Niettemin hecht de Regering eraan hier uitdrukkelijk te verklaren dat zij noch bedoelde de genoemde indruk te wekken noch in de laatst genoemde veronderstelling verkeerde.

De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,
J. G. Kraaijeveld-Wouters.